

Posudek diplomové práce:

Miluše WAGNEROVÁ, *Historie farnosti Olešnice na konci 18. a v průběhu 19. století.*

Filosofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2011, 123 + 11 stran nečíslovaných příloh.

Ve své bakalářské práci se Bc. Miluše Wagnerová zabývala farní kronikou obce Olešnice, přičemž pořídila její kvalitní edici a navíc i překlad. Tím si vytvořila skvělý předpoklad pro svou práci diplomovou, v níž mohla navázat na své stručné zpracování dějin olešnické farnosti a dále toto téma rozšířit – význam tohoto počínu (protože dějin jednotlivých farností stále není k dispozici velké množství), je přitom o to větší vzhledem k tomu, že tato farnost vznikla jako samostatná lokálie až v souvislosti s josefínskými reformami; vznik nových farností v té době sice představuje obecně známou skutečnost, která je ale zatím nedostatečně zpracovaná jak komplexně, tak pro konkrétní lokality.

Svou práci rozdělila M. Wagnerová do celkem jedenácti kapitol, včetně Úvodu a Závěru. Již obsáhlý Úvod (s. 8 – 17), v němž autorka seznamuje s úkoly své práce a zejména podává zasvěcený a kritický rozbor literatury k dané problematice (přičemž neopomíná žádnou z důležitých prací a autorů) a seznamuje se základními zdroji svých informací, včetně archivních pramenů, prozrazuje, že autorka se v daném tématu bezpečně orientuje. Totéž platí pro další, kompilativně pojaté kapitoly, které jsou věnovány církevní správě v době pozdního novověku (s. 18 – 37), českobudějovickému biskupství (s. 38 – 45) a také duchovní komisi Českého zemského gubernia (s. 46 – 56). Ve vhodně členěných kapitolách autorka postupně seznamuje s organizační strukturou církve (rozuměno katolické) po třicetileté válce včetně vikariátní sítě, podává informaci o farním kléru a jeho vzdělání a přibližuje i církevní situaci v jižních Čechách, následně připomíná problematiku josefinismu a uvádí charakteristiku církevně-politického systému za vlády Marie Terezie i Josefa II. a jeho nástupců. Kapitola zabývající se českobudějovickým biskupstvím rekapituluje snahy o jeho zřízení v minulosti i následná přípravná jednání a samo založení nové provincie, stručně jsou charakterizovány i její „církevní poměry“, resp. spíše správní rozdělení. Speciálnější charakter již má kapitola věnovaná duchovní komisi Českého zemského gubernia, v níž autorka nejprve seznamuje s kompetencemi gubernia v církevních záležitostech, poté se zabývá nejen Duchovní komisí při guberniu, ale i centrální Dvorskou duchovní komisí ve Vídni a jejich vzájemným vztahem a seznamuje i s se složením Duchovní komise a jednáním o jejím ustanovení. Tyto pasáže přitom rozhodně nejsou samoučelné, ale souvisejí s reformou církevní správy v roce 1782, o níž M. Wagnerová rovněž důkladně informuje.

Další kapitoly již přecházejí od obecného rámce ke konkrétnímu prosazování reformy a věnují se Olešnici. Po nezbytném seznámení s historií obce (s. 57 – 62) se autorka zaměřuje na historii farnosti, postupně detailně přibližuje jednání o vzniku lokálie (s. 63 – 67) a následně uvádí přehled jejího vývoje od založení až po současnost (s. 67 – 71), informuje o vizitacích (s. 71 – 76) a podává i stručný přehled duchovních správců do začátku 20. století (s. 77 – 79). Sedmá kapitola pojednává o sakrálních objektech farnosti (s. 80 – 89), tj. především o kostelu sv. Václava, který vznikl poměrně kuriózně, přestavbou pivovaru, a o faře, ale i o menších stavbách jako je kaple a také boží muka a kříže; tyto pasáže jsou zajímavé i z hlediska současného zájmu o tyto objekty. Autorka nezapomněla ani na patronátní záležitosti, jimž věnovala osmou kapitolu (s. 90 – 95), ve které kromě vymezení

pojmu patronát přiblížila výkon patronátního práva v olešnické lokalitě i samu patronátní agendu, stranou pozornosti nezůstaly ani školské záležitosti (s. 96 – 100) – devátá kapitola stručně připomíná základy školské správy a poté podává základní informaci o olešnických učitelích i jejich škole. Velmi cenná je desátá kapitola, která je věnována písemné agendě farností (s. 101 – 108). M. Wagnerová v ní na základě důvěrné znalosti dochovaného archivního materiálu podává jeho základní charakteristiku, včetně paleografické, a s využitím studie L. Martínkové připojuje i klasifikaci podle obsahově-věcného členění - písemnosti tak dělí na ty, které se týkají správy farnosti, pastorační činnosti, matriční agendy, hospodářských, stavebních, chudinských a školských záležitostí; připojuje i informaci o farním archivu a jeho členění.

Diplomovou práci završuje Závěr (s. 109 – 111), který již svým názvem - „Farnost jako správní středisko“ – naznačuje výsledky, k nimž autorka dospěla: označení „duchovní správce“ podle ní „přesně vystihuje postavení olešnických kněží ve zkoumaném období, kteří se v některých případech stávali spíše správci, než duchovními“ (s. 110) – dodat lze snad jen to, že tato skutečnost se netýkala pouze kněží v Olešnici. Právě to, stejně jako fakt, že duchovní zastával současně roli státního úředníka, jehož úkolem bylo mj. zprostředkovávat i panovnická nařízení, navíc byl i správcem majetku kostela a musel se starat o účetní záležitosti benefícia, stejně jako správcem školy a kromě toho byl i sám hospodářem, se M. Wagnerové v její diplomové práci podařilo úspěšně doložit. Za velmi cenné pokládám také pasáže věnované patronátnímu právu a zejména samotným vztahům s patronem, které byly dosti komplikované a v průběhu doby doznávaly zajímavých proměn.

V diplomové práci nechybí seznam zkratk a zejména dosti obsáhlý seznam pramenů a literatury (s. 114 – 122). Autorka doplnila i vhodné přílohy – vedle tabulek (s přehledy olešnických lokalitů, farářů a učitelů) také mapy (plánovaných nových farností a lokalit v Budějovickém kraji, Olešnice a blízkého okolí, kostela, kaplí, božích muk a křížů v rámci olešnického benefícia), reprodukce (původního plánu farnosti a stavby kostelní věže či kaple) a současné fotografie (kostela, kaplí a božích muk).

Diplomová práce M. Wagnerové má jasnou a logicky vystavěnou strukturu a je psána živým a čtivým jazykem, také počet chyb či překlepů je vzhledem k rozsahu práce minimální. Ocenit bych chtěla celkový způsob zpracování, v němž autorka prokázala nejen orientaci v problematice, ale především v rozsáhlém archivním materiálu, schopnost kladení otázek i podání odpovědi na ně i zvládnutí principů historické práce. Dle mého soudu diplomová práce Bc. Miluše Wagnerové jednoznačně splňuje nároky kladené na tento typ prací a navíc představuje velmi cenný a zatím do značné míry ojedinělý příspěvek k církevní správě i církevním dějinám, proto ji ráda doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 28. srpna 2011

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.